

КАЛІ ЛАСКА, ДАРАГІЯ СЯБРЫ!

юцца заводы і фабрыкі, жылыя дамы і школы, палацы культуры і здраўніцы. Велізарны размах атрымала развіццё культуры. У мінулым яе дэбютамі карысталася кучка буржуазіі і памешчыкаў, працоўныя жылі ў цемры. Цяпер для народа працуюць тэатры і клубы, для народа выдаюцца кнігі і газеты, для народа нахнёна працоўная румынскія літаратура і дэзья мастацтва.

25 ЖНІўНЯ пачынаюцца Дні румынскіх культуры ў Беларусі. З радасцю і душэўнай шчырасцю, як да свята, рыхтуецца наша грамадскасць да чаканай сустрэчы з дарагімі румынскімі сябрамі.

Зусім нядаўна, у чэрвені, праходзілі Дні беларускай культуры і мастацтва ў Румыніі. Усе мы з вялікім задавальненнем успрыялі весткі аб тым, як па-братэрску гасцінна сустралі на сваёй зямлі працоўныя Румынскіх Народнай Рэспублікі пасланцоў Беларускага народа.

Глыбокі, хвалючы змест маюць такія сустрэчы. Яны — яркае праяўленне моцнай і непарушлівай дружбы народаў сацыялістычных краін. Яны, гэтыя сустрэчы, спрыяюць узасмаабягачэнню братніх культур, далейшаму ўмацаванню нашага супрацоўніцтва.

Падрыхтоўка да Дзея румынскіх культуры ў Беларусі супала са змяняльнай датай у жыцці працоўных РНР: заўтра — 15-я гадавіна вызвалення румынскага народа з фашыскага ярма. Мімаволі ўспамінаюцца тыя летнія дні 1944 года, калі пад сакрушальнымі ўдарамі Савецкай Арміі адступілі гітлераўскія войскі. Патрыятычныя сілы румынскага народа на чале з камуністамі ўзялі ўзброенае паўстанне, якое стала пачаткам народнай рэвалюцыі, што прывяла да ўстаўлення народна-дэмакратычнага ладу.

З той памятай пары румынскі народ прайшоў вялікі і слаўны шлях. Мы ведаем, якой была Румынія ў мінулым — ведаем з кніг яе выдатных пісьменнікаў, з самотных народных песень; ведаем, што вызвалілі Румынію, сваімі вачыма бачылі, да чаго дайшла краіна пры буржуазна-памешчыцкім ладу. Гэта была адсталая аграрная краіна, дзе панавала беднасць у народзе, дзе нястачы былі вечным спадарожнікам працоўнага чалавека.

А сёння Румынія мае магутную сацыялістычную прамысловасць, якая за адзін квартал дае больш прадукцыі, чым выпускалася за цэлы год у даваенны час. Сёння шчасліва жыве румынскія вёска. На плячах працуюць дзесяткі тысяч трактараў, мноства іншых машын. Паспяхова адбываецца каапераванне вёскаў, усё больш масы сялянства разумеюць вялікі перавагі калектыўнага вядзення гаспадаркі. Мянэцца воблік гаралоду і вёскаў. Скрозь, як і ў нашай краіне, — рыштаванні: будуюцца заводы і фабрыкі, жылыя дамы і школы, палацы культуры і здраўніцы.

Таленавіты атрад румынскіх творчых інтэлігенці памнажае духоўныя багаціны народа. Многа выдатных твораў літаратуры і мастацтва створана ў Румыніі за пасляваенныя гады.

У выключна кароткі гістарычны тэрмін румынскі народ ліквідаваў эканамічную і культурную адсталасць сваёй краіны. Гэта дасягнута пад кіраўніцтвам Рабочай партыі, пры падтрымцы і братняй дапамозе Савецкага Саюза і ўсіх краін сацыялістычнага лагера.

Мы, савецкія людзі, ад усёй душы радуемся поспехам румынскага народа і ўсіх краін сацыялістычнага лагера. Азімным фронтам мы ідзем да вялікай мэты — да камунізму, і ў гэтай нашай вялікай дарозе мы разам дзелім і радасці, і нягоды.

Таму з такой шчырасцю чэкае беларуская грамадскасць гасцей з Румыніі.

— Калі ласка, дарагія сябры! Сардэчна запрашаем!

Да нас прыедзе дэлегацыя дэзьяў культуры і мастацтва, народны ансамбль Румынскіх Народнай Рэспублікі і маладзёжны ансамбль, які нядаўна з вялікім поспехам выступіў у Вене, на Сусветным фестывалі моладзі. Мы пачуем у іх выкананні цудоўныя румынскія песні, адчуем характэрна самабытных румынскіх танцаў. Беларускі глядач пазнаёміцца з узорами румынскага выяўленчага мастацтва і дасягненнямі кінематографіі.

У Мінску будзе адкрыта выстаўка выяўленчага мастацтва Румыніі, фестывалі румынскіх фільмаў адбудуцца ў нашай сталіцы і ў абласных цэнтрах. Вечары, лекцыі, даклады, прывесеныя дасягненням Румыніі, адбудуцца на падпрпрыемствах, у калгасах і саўгасах. Радзе і тэлебачанне арганізуюць перадачы румынскіх музыкі.

Шырокае кола разнастайных мерапрыемстваў будзе спрыяць усёбаковаму азнаямленню працоўных нашай рэспублікі з жыццём братняга румынскага народа. Нашы дарагія госці прабудуць у Беларусі адзінаццаць дзён. Яны пабываюць на прамысловых прадпрыемствах, у нашых вёсках, пазнаёмяцца з культурай рэспублікі, сустрэнуцца з пісьменнікамі, мастакамі, кампазітарамі, наведваюць выдатныя мясціны рэспублікі, Віцебск, Магілёў, Гомель, Брэст, Гродна і іншыя гарады.

Нам ёсць што паказаць сябрам. Савецкая Беларусь багатая і незвычайна прыроднай, і незвычайна здобыткамі працоўных чалавечых рук. Мы ўсё вам з радасцю пакажам, таварышы!

Вы ўбачыце, якія прамысловыя гіганты ствараюць беларускі народ на сваёй зямлі, якія прыгожыя нашы калгасныя прасторы. Вы адчуеце, як нахнёна працуе беларускі народ над выкананнем сямігадовага плана. Вы ўбачыце нашы цудоўныя Мінск з яго гмахамі заводаў і шырынёй плошчаў, з яго палацамі і зялёнымі прысадамі вуліц, — а мы раскажам вам, што тут прытніцаюць год назад былі руіны, толькі руіны...

Вы ўбачыце спакойныя, паважныя плыні нашых рэк, лясныя галіны нашых задумных азёр. Вы пачуеце адвечны гоман беларускіх бароў, якія ў суровыя гады выпрабаваньняў былі хатай і паплетнікам беларуса-змагара, беларуса-мэціўца... Мы раскажам вам нашы легенды і быліны, мы адкрыем вам нашы сэрцы за бесцэным сталом ці ў сумесным падарожжы па родных шляхах...

— Калі ласка, дарагія сябры! — Сардэчна запрашаем!

Дабратворныя сувязі

Вялікае значэнне надаецца на Украіне вывучэнню беларуска-Украінскіх культурных сувязей. У Кіеве падрыхтаваны багаты бібліяграфічны даведнік «Украінская літаратура на мовах нацыянальных рэспублік СССР». У гэтай кнізе асобны раздзел складаюць «Беларуска-Украінскія культурныя сувязі».

Для развіцця і ўмацавання беларуска-Украінскіх культурных сувязей у свой час шмат прыклалі намаганняў, з аднаго боку, Іван Франко, Леся Украінка, Іларыён Свяціцкі — відны Украінскі вучоны-славесці, з другога — Францішак Багушэвіч, Цётка, Максім Багдановіч, Янка Купала, Якуб Колас.

У нашы дні гэтыя сувязі, якія маюць глыбокі карнін, маюць значэнне. Шырыцца творчае супрацоўніцтва дэзьяў культуры ў беларускіх рэспубліках. Нядаўна ў Беларуска-Украінскім інстытуце імя У. І. Леніна была абаронена доктарская дысертацыя П. Ахрыменкам аб украінска-беларускіх літаратурна-фальклорных сувязях. Першым афіцыйным апанентам на абароне выступіў украінскі паэт-академік М. Рыльскі, які высока ацаніў працу беларускага вучонага. Цяпер дысертацыя П. Ахрыменкі выдана ў Украіне асобнай кніжкай.

Звычайныя будні

Нядаўна вышаў з друку чарговы нумар часопіса «Народная творчасць і этнаграфія». Нават кароткі пералік артыкулаў, зместных у часопісе, падкрэслівае факт уземайных сувязей і дружбы братніх народаў: беларускага, украінскага і рускага. Два першыя артыкулы, якія адкрываюцца часопісе, напісаны беларускімі вучонымі-даследчыкамі. Першы артыкул «Беларуская савецкая фальклорыстыка да 40-годдзя БССР» напісаў доктар філалагічных навук, член-карэспандэнт АН БССР І. Гутараў, другі артыкул — «Рысы новага ў побыце рабочых Савецкай Беларусі» належыць аспіранту У. Іванова.

Упершыню ў беларускай філалагіі І. Гутараў знаёміць чытачоў з фальклорнымі матэрыяламі Якуба Коласа. Як вядома, у 1951 г. знайдзена 12 спіткаў фальклорных запісаў Коласа — песень, анекдотаў, прыказкаў, прымавак, народнай зямлянкі беларускага сялянства, сабраных літаратурна-фальклорных сувязях. Першым афіцыйным апанентам на абароне выступіў украінскі паэт-академік М. Рыльскі, які высока ацаніў працу беларускага вучонага. Цяпер дысертацыя П. Ахрыменкі выдана ў Украіне асобнай кніжкай.

Відны Украінскі вучоны А. Білецкі, выдатны знаўца старажытнай літаратуры, кансультываў напісанне М. Ларчанкам дысертацыі «Станаўленне і развіццё крытычнага рэалізму ў беларускай літаратуры», другая частка якой таксама выходзіць з друку.

Беларускі вучоны часта публікуе свае працы ў перыядычных выданнях Украіны. Так, у часопісе «Народная творчасць і этнаграфія» (выданне Акадэміі навук Украінскай ССР) у свой час былі надрукаваны новыя матэрыялы маладога беларускага вучонага В. Бандачыка аб жыцці і навуковай дзейнасці Е. Раманава.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЦЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР
№ 66 (1392) Субота, 22 жніўня 1959 года Цана 40 кап.

Добры пачатак

Клічаўскі раённы аддзел культуры разам з абласным Домам народнай творчасці правяў семінар загаловаў сельскіх клубаў, хат-чытальні і сельскіх бібліятэк, пры якіх створаны калектывы мастацкай самадзейнасці. Удзельнікі семінара былі запрэжаны на пасяджэнне савета раённага аддзела культуры, на якім абмяркоўваліся пытанні падрыхтоўкі Базышчэўскага і Нясвіжскага сельскіх клубаў да агляду мастацкай самадзейнасці.

На семінары былі дадзены ўрокі дырыжывання. Пад кіраўніцтвам балетмайстра Дома народнай творчасці Я. Вонік удзельнікі семінара развучылі два беларускія танцы. Металіст Э. Затман дапамагала развучыць новыя беларускія песні. Цікава прайшлі заняткі па выяўленчым мастацтве. Металіст У. Курчэвіч паказаў асаблівае зацікаўленне ў аформілі наглядную агітацыю ў клубе, бібліятэцы, хат-чытальні, як зрабіць банер і рамку, які выкарыстоўваць выразкі з часопісаў пры складанні фотамонтажу.

Такія семінары ў далейшым будуць праводзіцца рэгулярна.

А. БОРЧЫК.

Паслядоўнікі Валянціны Гаганавай

Патрыятычныя пачыны вышневалоўкай прадзвіжыцы Валянціны Гаганавай, якая перайшла працаваць з перадавой у адстаючы брыгаду, падхоплены кінаробніцкай Брэскай вобласці.

Выдатны прыклад камуністычнай свядомасці прайшлі перадавыя кінамаханікі Георгі Лісюк і Аляксей Мароз з Іванаўскага раёна, Леанід Мядзведзеў і Іосіф Руднічук з Брэскага раёна. Іны выказалі жаданне паіцца працаваць на маршруты, якія адстаюць па кінаабслугоўванню сельскага населення, і абавязаліся вывесці іх у лік перадавых.

Гэта адбылося так. У пачатку ліпеня 1959 г. на сходзе кінабіжэўскага Брэскага раёна гаварылася, што некаторыя кінамаханікі на працягу многіх год з месца ў месці не выконваюць сваіх планаў, іх маршруты заўсёды самыя адстаючыя.

На гэтым сходзе перадавыя кінамаханікі раёна Леанід Мядзведзеў выказаў жаданне працаваць на адным з такіх адстаючых маршрутаў.

Леанід Мядзведзеў за сваю самазданную працу неаднаразова ўзнагароджваўся ганаровымі граматамі Міністэрства культуры БССР і рэспубліканскага камітэта прафсаюза, яго прозвішча занесена на Лешку гонару райаддзела культуры.

Следуючы патрыятычнаму прыкладу Л. Мядзведзева, на адстаючы маршрут перайшоў і яго сабра кінамаханікі Іосіф Руднічук, Л. Мядзведзеў і І. Руднічук узялі новае абавязальства: змагацца за штомесячнае перавыкананне планавых заданняў, за павышэнне культуры ў рабоце, за колькасць і якасць кінасеансаў, каб выкананне гадзіннага плана па ўсіх паказчыках да 42-й гадавіны Вялікага Кастрычніка.

На новым маршруце Л. Мядзведзеў і І. Руднічук штодзённа выконваюць план на 103—105 працэнтаў.

Перайшлі працаваць на адстаючы маршрут і кінамаханікі Іванаўскага раёна Георгі Лісюк і Аляксей Мароз. Гэта лепшыя кінамаханікі раёна. Абодва яны план перагатаў у 1959 г. перавыканалі па ўсіх паказчыках.

Гэтыя вынікі кінамаханікі

КАНЦЭРТЫ ўзБЕСКАГА АНСАМБЛЯ

Гомель наведаў узБескі ансамбль народнага таца «Бахор». Артысты пазнаёмілі працоўных горада з лепшымі ўзорамі харэаграфічнага мастацтва сонечнага УзБескістана. На канцэрце прыймаў удзел заслужаны артыст УзБескі ССР Мукарма Тургуевава, народная артыстка Саюза ССР Кундуз Міржарыява, Та-

мара Юнусова, Зулейха Рахматулаева, Кахрамон Дадаев.

Гамельчане цэла сустрэлі прадзвіжыцу узБескага мастацтва. На канцэрце гасцей пабіваў машынабудульнік, чыгуначнік, рабочыя і інжынеры будоўляў, калгаснікі з прыгарадных калгасаў.

В. СЯМЕНАУ.

Даклады аб роднай літаратуры

Па запрашэнню райкома камсамола гэтымі днямі ў Глускім раёне пабылі вялікі малады беларускія паэты Алесь Ставер і Юрась Свірка. Яны выступілі з дакладамі аб развіцці беларускай літаратуры і з чытаннем сваіх

літаратуры. Кнігамі карыстаецца 280 чытачоў. Гэта людзі розных спецыяльнасцей і ўзростаў. Тут члэн палітбюро брыгады маладзёга калгасна Галіна Васілеўская, свінгарка Ніна Мікевіч, 67-гадовай пенсіянер Аляксей Лявонавіч Сяніч. Кожны з іх — аматар мастацкай літаратуры. Васілеўская, напрыклад, узяла раманы «Мінскі напрамак» і Мележа. Ніна Мікевіч напісала раманы «Маладая гарышча» і А. Фадзеева.

Гэта што датычыць бібліятэкі. Але Жана — арганізатар і мастацкай самадзейнасці. Праўда, былі ў вёсцы самадзейныя артысты і да таго, як прыйшла працаваць Шылец. Толькі Жана зрабіла многае, каб гурткі працавалі сістэматычна, каб рэпертуар артыстаў быў зместоўны і цікавы. Безумоўна, усю работу яна праводзіла разам з актывам хат-чытальні — настаўніцай — Волгай Палкоўскай, агульнай Нінай Чарпак, калгаснікам Яўгенам Івашка і многімі іншымі.

Вос, напрыклад, харавы гурток. Ён невялікі, у ім 16 чалавек. Але вартасць, з якім нахатненнем і ўздзямам выконваюць беларускія народныя і жартыўныя песні «Ой, хачу мне маці замуж аддаць», «У нашым сядзе свадзьба будзе», «У гародзе жита многае або «Лісным песню». Ці возьмем танцавальны гурток. У рэпертуары гэтага калектыву — танцы «Вульба», «Лявоніха», «Крыжачок».

Возьмем наглядную агітацыю. Безумоўна, цяжка зрабіць які-небудзь мантаж з выставку ў пакоі плошчы сямі квадратных метраў.

— А без нагляднай агітацыі не абыйдзецца, — гаворыць Шылец. — Перад калгаснікамі стаяць адназначныя задачы.

Жана раскавае пра гаспадарку сельгасаршні. У ёй толькі ворыўнай зямлі 1 800 гектараў. Хлеббаробы ўзялі на сабе абавязальства вырашыць сёлета ўраджай збожжя на дзевяць пштынераў з гектара, будыць — па 130 цэнтнераў. Мы пераковаемся, што дзвючына добра ведае, чым жы-

НАСУСТРАЧ ПЛЕНУМУ ЦК КПСС

Сардэчны дарадчык

Быў надвечорак, спёка ўжо спала, але нагрэтая паветра яшчэ моцна аздавала гарачыней. Спеежае, што вілася паўз кукурузнае поле, шпарка крочыла загаралая ад сонца жанчына сярэдніх год. Гэта была загалічца Межнаслабодскай сельскай бібліятэкі Кацярына Філімонаўна Дрок. На яе твары адбіваўся радзаны настрой, які з'яўляецца ў чалавека, задаволеннага вынікамі сваёй працы. І сапраўды, бібліятэкарка ямаля зрабіла за сённяшні дзень.

Устаўшы, як і заўсёды, яшчэ да трыбы пастуха, Кацярына Філімонаўна пайшла на жыццёлагадоўчую ферму, дзе па дзяржкам прывала гуртук. Тут бібліятэкарка не пралуціла выпадку, каб не пачытаць з часопіса «Маладосць» (№ 3) артыкул, дзе расказваецца, як члены брыгады камуністычнай працы — дзяркі калгаса імя Сталіна Уздзенскага раёна выдучы адбіваўся радзаны настрой, які з'яўляецца ў чалавека, задаволеннага вынікамі сваёй працы. І сапраўды, бібліятэкарка ямаля зрабіла за сённяшні дзень.

Устаўшы, як і заўсёды, яшчэ да трыбы пастуха, Кацярына Філімонаўна пайшла на жыццёлагадоўчую ферму, дзе па дзяржкам прывала гуртук. Тут бібліятэкарка не пралуціла выпадку, каб не пачытаць з часопіса «Маладосць» (№ 3) артыкул, дзе расказваецца, як члены брыгады камуністычнай працы — дзяркі калгаса імя Сталіна Уздзенскага раёна выдучы адбіваўся радзаны настрой, які з'яўляецца ў чалавека, задаволеннага вынікамі сваёй працы. І сапраўды, бібліятэкарка ямаля зрабіла за сённяшні дзень.

Вос і сёння ён выконвае заказы калгаснікаў на кнігі. Простаў ямаля. Усе іх запісавыя кніжачкі і свечасова выконвае.

Цяпер, разам з кнігамі, бібліятэкарка пры сустрэцы ўручае Ваю новыя брашуры і часопісы.

— Тут і матэрыялы чэрвенскага Пленума ЦК КПСС, — гаворыць яна, — перадай ім Лёна Мармузевіч у Уладзіў Уласеню, няхай яны прывядуць калектывныя чыткі ў сваёй брыгадзе.

Часты госьць Кацярына Філімонаўна ў званне кукурузадоўцаў, якім кіруе Мікалай Русенчык. Яшчэ з вясны паміж бібліятэкаркай і маладымі калгаснікамі завялалася моцная дружба. Чулая да патраб моладзі, бібліятэкарка амаля для кожнага члена званна вырабляла план чыткі неабходнай літаратуры па вытворчым кукурузы. І Кацярына Філімонаўна сапраўды пазнаёміла з вавікамі. Вос і сёння бібліятэкарка прынесла ў званне толькі што выданыя брашуры аб вытворчым кукурузы. Кацярына Філімонаўна і сама ўключылася ў працу. Не адстае яна ў доглядзе кукурузы ад дзятчаты паміж бібліятэкаркай і дзятчатымі рагаражца спаборніцтва.

... Яшчэ больш давадзіцца Кацярыне Філімонаўне працаваць вечарам. То яна па даручэнню партарганізацыі праводзіць гуртук з агітатарамі, то дапамагае скласці план дакладчыкам, якія будуць выступаць на дыслодце па кнізе У. І. Карпава «За год працы», то праводзіць гуртукі з чытачамі, якіх налічваецца больш за трыста чалавек.

Гарачая пара зараз ў вёсцы. Калгаснікі імкнуцца дастойна сустрэць Пленум ЦК КПСС, які будзе абмяркоўваць пытанні развіцця сельскай гаспадаркі. У цеснай сувязі з жыццём вёскі працуе Межнаслабодская бібліятэка.

— Усё траба рабіць з душой, з любоўю. Без гэтага наша работа не дасягне сваёй мэты, — гаворыць Кацярына Філімонаўна Дрок.

Клешкі раён, Мінская вобласць.

В. КРЫНЯК.

Клешкі раён, Мінская вобласць.

У ПОЩІСКУ НАШИХ РУК — ДРУЖБА І МІР!

Літаратура новага героя

НА ПРАЦІГУ апошніх год п'яна актуальнасць літаратуры — прадмет дискусій на старонках румунскіх літаратурных часопіс і на пісьменніцкіх сходках. Надаўна на пашыраным пленуме Саюза румунскіх пісьменнікаў першы сакратар яго Міхал Бянок прапачаў даклад пад змайманай назвай «Актуальнасць і партыйнасць» у якім падкрэсліў, што новае румунскае літаратура пражывае лепшыя традыцыі, якія ўсталяваліся ў ёй да 23 жніўня 1944 г. Гаворачы аб дасягненнях румунскіх празаікаў, паэтаў, драматургаў і літаратурных крытыкаў за апошні час, дакладчык асабліва спыніўся на значным дах асноўных праблем новай літаратуры — актуальнасці і партыйнасці.

Тэма сучаснасці ўваходзіць у новую румунскую літаратуру. Пісьменнікі Народнай Румыніі імкнуцца праўдзіва адлюстраваць сацыялістычны пераўтварэнні, што адбываюцца на іх радзіме. Вядомы румунскі крытык і літаратуразнаўца, дабраў Дзяржаўнай прэміі Авіа С. Крамелічану, уключаючы ў дыскусію па пытанні сацыялістычнага рэалізму, якую пачала на сваіх старонках «Газета літаратуры», мог з поўным правам сцвярджаць: «...сёння новае румунскае літаратура мае німаля твораў, якія супярэчаць з лепшымі творами, што напісаны ў нас у мінулым». Крытык называе імёны Міхаіла Садаяну і Тузора Аргеі, Петру Думітру і Марына Прама.

Спраўду, лепшыя кнігі гэтых пісьменнікаў магчыма сведчаць аб багатым матэрыяльным творчым метадзе сацыялістычнага рэалізму. Сучасная румунская літаратура навава адкрывае чалавека, знаходзіць у ім такія якасці, якіх не было і не магло быць раней і якія нараджаюцца сучаснай румунскай рэчаіснасцю. Бясспрэчна тое, што асноўныя поспехі новай румунскай літаратуры звязаны пераважна з вырашэннем важнейшай праблемы мастацкай творчасці — праблемы станаўлення героя, праблемы стварэння пазітыўных мастацкіх вобразаў людзей, што ўвасабляюць новае, сацыялістычнае грамадства.

Некаторыя з гэтых твораў — несумненныя здымкі сучаснай румунскай прозы і ўжо вядомыя па перакладах савецкім чытачу. Гэта першы з іх апошні роман Петру Думітру «Бурвеснік», выданы ў нашай краіне.

Адным з самых удадзых твораў, прысвечаных сучаснасці, румунская крытыка прызнала роман Штуса Папаніча «Прага» (надрукаваны ў часопісе «Іностранная литература», №№ 11 і 12 за 1958 г. пад назвай «Амляда»). У рамане «Прага» аўтар намаляваў выразную карціну руху сацыялістычнага мас і велічных пераўтварэнняў у жыцці і псіхалогіі людзей пасля вызвалення краіны і ў выні-

ку аграрнай рэформы 1945 г. Асноўная праблема рамана — прага зямлі і свабоды — традыцыйная для румунскай літаратуры. Яна вырашана ў святле марксісцкай тэорыі, Яскрава паказана будучыня палітычнай свабоды і сацыялістычнага рэалізму ў нашай прозе, літаратурнай і мастацкай творчасці. Асабліва цікавае ў гэтым рамане тэма перахода ад калектыўнай гаспадаркі да пераходнага пераўтварэння сельскай гаспадаркі. Перажыванні і думкі героя апавесці Іліс Бару з незвычайнай выразнасцю раскрываюць глыбока чалавечую сутнасць азначы, якія адбыліся ў свядомасці значнай часткі працоўнага сялянства, якое стала на шлях сацыялізма. Уступленне ў калектыўную гаспадарку — рашучы, пераможны момант у жыцці Іліс Бару, маладога члена партыі, селяніна-аўдэнта, які першым з усеі вёскі падае заяву з просьбай прыняць яго ў калектыўную гаспадарку. Непасрэдна ўзлеў у барацьбе за пабудову сацыялізма адкрывае ў гэтым замкнёным і маўклівым чалавеку рысы, аб існаванні якіх ніхто і не здагадаваўся.

Пры гэтым варты зазначыць, што вобраз Іліс Бару вынашчае глыбокай жыццёвай праўдзінасцю, значнай псіхалагічнай наясчаснасцю. Дзеянні прыхільна ўхвалілі, якія сказілі лінію партыі ў пытанні калектыўнага сельскай гаспадаркі, прымушаюць героя праціць праз вельмі цяжкія выпрабаванні. На нейкі момант Іліс Бару магло б адказаць, што і ад новага ладу яму, селяніну, нешта многага дакаць. Але нарашэнне, у выніку роздуму і гутаранай барацьбы, сацыялістычнага ідэя перамагае ў душы беднага селяніна.

Да адлюстравання сучаснасці з ле новай героінай аўтарства літаратуры розных уростаў, талентаў і манер. Саюд пісьменнікаў стараішала паказання тут варты прыгадаць Міхаіла Садаяну, творчасць якога ў поўным сэнсе слова з'яўляецца звыклімае жыццям і барацьбой румунскага народа. І патрыярха румунскай літаратуры — 80-гадовага Гаала-Галаціна, чые кнігі поўны глыбокай і бязмежнай любові да чалавек з народа — нязменнага героя яго творчасці. Пісьменнік Захарыя Станку, вядомы нашаму чытачу сваім раманам «Босы», працуе зараз над магутным раманам «Карані горкія» (першыя чатыры тэмы вышлі ў канцы 1958 г. у Бухарэсце).

Дзіўнае і нечаканае бывае першае ўражанне. Мы пераехалі Прут раніш, калі толькі ўзшыло сонца. Шырокая даліна была заліта першымі сонечнымі праменямі. Блішчала раса. Былі ціхе і бялізна. Поезд ішоў павольна. І раптам — першая сустрэча. Каля палова пераезда, чаканчы, пакуль пройдзе поезд, панура стаіла пара запрэжаных вагоў. У доўгай з высокімі драбніцамі арбе сядзелі стары румын у салыманым шырочным брылі і малы хлопчык у такім жа брылі. Простая карціна. Але мне яна ўрадала. Урадала таму, што менавіта гэты ўзв'яз і Румынію з самага маленства, калі слухаў расказы старога суседа, аднараўна салата, які прайшоў па гэтай краіне ў першую светвую вайну. Між іншым, мне запомніліся яго словы: «Бедная краіна, людзі жыцьцём бядней, чым у нас». Такой жа была ў мым уяўленні Румынія і пазней, калі я быў студэнтам і прагна прапачваў тыя нямногія кнігі румунскіх пісьменнікаў, якія трапіліся пад руку.

І вось аддалося, што гэтыя валды, гэтая арба, стары селянін і заспаны хлопчык, якога падлілі чужы свет і вазуць у поце... усё гэта быццам сшышло ў даліну Прута з імяем Негруці, Славіца, Садаяну ці з карцін класіка румунскага жыцця Ірыгараску.

Я ўрадуеў, што па дзіўнай выпадковасці, мая першая вельмі кароткая сустрэча была з мінулым народна. Хацелася як мага хутчэй убачыць яго сённяшні дзень.

Безумоўна, ніхто з нас, удзельнікаў Даён беларускай культуры ў Румыніі, не адкрываў яе як невідомую карціну. У доме, дзе я жыў, размяшчаліся валькі кніжныя магазіны, у якім ёсць адзед літаратуры краін народнай дэмакратыі. Там я купіў не адну румунскую кніжку. У акурты ратна чытаю часопіс «Народная Румынія» і большасць матэрыялаў, якія змяшчаюцца ў савецкай прэсе і расказваюць пра поспехі сацыялістычнага будаўніцтва братняга народа, гляджу румунскія фільмы. Едуць ў госці, кожны з нас німаля прапачаў пра гісторыю, эканоміку, культуру Румыніі.

Але адна справа — чытаць, зусім іншая — убачыць усё сваімі вачамі. За мяжу заўбеды

присвечаным барацьбе народна-дэмакратычных сіл Румыніі за перамогу новага сацыялістычнага ладу. Бясспрэчна ўдача рамана — вобразы камуністаў, мужніх герояў, адданых справе свайго народа.

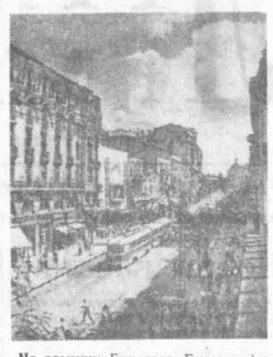
Але найбольшая колькасць твораў, якія апыяваюць пра новую сацыялістычную Румынію, належыць яму маладых пісьменнікаў, якія прыйшлі ў літаратуру зусім нядаўна, пасля перамогі народнай улады ў краіне. Таленавіты прадстаўнік маладога пакалення румунскіх пісьменнікаў Думітру Радэ Папеску — глыбокі знаўца сучаснай вёскі. Галоўны герой яго апавяданняў і наваў, якія сабраны ў кнізе «Узёкі», — гэта новы чалавек, селянін-калектывіст ці сельскі інтэлігент, які паказаны звычайна на раздарожжы свайго лёсу, у мінуты, калі яго паводзіны або рашэнне пераказваюць маючы яго духоўна пераўтварэнне.

Глыбока драматычны сюжэт адраўнавае новы твор Алекі Івана Плілі — «Сваякі», у якім апісваюцца падзеі ў вёсцы Хыртоане ў час арганізацыі калектыўнай гаспадаркі, станаўлення новай сацыялістычнай маралі. Вёска выходзіць з «ям» (суцэлы слоў — назва вёскі Хыртоане азначае «яма») і накіроўваецца па валькіма шляху будаўніцтва сацыялізма.

Калі знаёмішся з творчымі планами пісьменнікаў Народнай Румыніі, то пераканается, што тэма сучаснасці займае ў іх вядучае месца. У цэнтры кніг, над якімі працуюць сёння румунскія літаратуры і якія павінны быць закончанымі да нацяжальнага свята — 15 гадавіны вызвалення краіны ад фашысцкага ярма, чалавек сённяшняга дня з яго думкамі, поспехамі і спадаваннямі. Міхал Бянок ішоў раман «Паміж жыццём і смерцю» аб падпольнай барацьбе камуністаў у галы другой сусветнай вайны. Усеўсё Камілар хутка намераны пазнаёміць чытача з трыма тэмамі свайі апавесці «Наўднёвы вецер», якія прысвечаны тэме калектыўнага сельскай гаспадаркі. Заганваче двухтэмны роман «Вадзім» вядомы пісьменнік Чарар Патрэску. Гэта кніга аб людзях староі і новай Румыніі, аб ідэалагічнай барацьбе ідэалізма і матэрыялізма ў біялагічнай навуцы. Хутка ўбачыць свет, як паказвае друг, апавесць Штуса Папаніча «Ліс чалавек» — аб жыцці партыйнага работніка. Пісьменнік мае намер у гэтым годзе сабраць матэрыялы для кнігі, якая з'явіцца праганам рамана «Прага».

У сувязі з 15-годдзем Румынскай Народнай Рэспублікі бюро Саюза пісьменнікаў РНР накіравала зварот да ўсіх яго членаў. Каб дабіцца яшчэ большага ўздыму літаратуры, гаворачы ў гэтым звароце, неабходна спалучаць глыбокае і разнастайнае веданне сучаснага жыцця з неспасрэдным уздзеяннем яго рэвалюцыйнага пераўтварэння. Саюз пісьменнікаў прапачаваў літаратарам накіравацца ў вёскі краіны, актыўна ўключыцца ў іх жыццё, прапачваць над навішчэннем культурнага ўраўноў селянства, стаць удзельнікамі культурнай рэвалюцыі на вёсцы. Пісьменнікі гораца адгукнуліся на гэты заклік. Іх выступленні на старонках «Газета літаратуры» сведчаць аб высокім патрыятызме, непахісным жаданні служыць вёсцы.

Б. МІЦКЕВІЧ.

На здымку: Бухарэст. Бульвар імя Міхаіла Эмініеску.

Міхаіл ЭМІНЕСКУ

ЗНОУ ПАКІНУЦЬ

Зноў пакінуць матчы бераг — у дарогі маленчаны... Шмат з іх скрыўці і не вернуць Бурі, хваі вечныя. Падагнае, гоіць птахоў Холад над прасторамі. І шпурляюць з жахам, страхам Хваі, ветры ў мора іх. Шчасце лёгкае забуду І пачуці стрэчныя: У спіну штурхаюць ўсюды Ветры, хваі вечныя. І загадава шугаюць Думкі неспакойна... Вечна шпурляча, блукаюць Хваі з ветрам вольна.

1880—1881.

Пераклад С. ШМШКЕВІЧА.

За 15 год

(Лічбы і факты)

З 1949 па 1958 г. румунскія выдавцы выпусцілі 28 500 назваў кніг агульным тыражом у 440 мільёнаў экзэмпляраў. За гэты ж перыяд было выдана больш мастацкай літаратуры, чым за 80 год буржуазна-памешчыцкага ладу: 4 000 назваў агульным тыражом у 83 мільёны экзэмпляраў. Так, напрыклад, румынскі тыраж твораў буйнашага румынскага паэта-класіка Міхаіла Эмініеску склаў прыкладна за 80 год мінулага рэжыму 115 000 экзэмпляраў, у той час як толькі за дзесяць год народнай улады твора Эмініеску вышлі тыражом у 700 000 экзэмпляраў.

Валькі тыражом выданыя кнігі сусветнай літаратуры. Румунскія выдавцы пераклаі і апублікавалі з 1949 па 1958 год прыкладна 9 000 назваў кніг агульным тыражом у 115 мільёнаў экзэмпляраў. У 1957 г. вышлі ў восем разоў больш экзэмпляраў твораў сусветнай класічнай літаратуры, чым у 1949 г. Адзім толькі тыраж твораў Шэкспіра, Гётэ, Гюга і Марка Твэна дасягае ўзнушальна лічбы — адзім мільён 200 тысяч экзэмпляраў.

За апошнія гады тэатральнае мастацтва атрымала шырокае развіццё. У краіне ёсць 37 драматычных тэатраў, пяць тэатраў оперы і балеты, тры тэатры аперы, 19 сімфанічных аркестраў, сем дзяржаўных мастацкіх ансамбляў і 21 тэатр лялек. Цікава адзначыць, што дзесяць тэатраў і іх фільмалы, а таксама оперны тэатр сталі спецыялі на менавіта пачынаючы нацыянальнасць, якія прапачваюць у Румыніі. У краіне ёсць таксама 1 474 кінатэатры.

Праўдзівыя фільмы

У Дні румунскай культуры ў Беларусі, якія пачнуцца з 25 жніўня і працягнуцца да 4 верасня, Міністэрства культуры БССР у Мінску і іншых гарадах нашай рэспублікі прапачваюць кінафестываль румунскіх фільмаў. Праграма кінафестывалю шырокая і разнастайная. У яе ўключаны мастацкія фільмы, розныя па тэматыцы і жанру, кароткаметражныя, дакументальныя, навукова-папулярныя і мультыплікацыйныя карціны. Многія з іх мы ўжо ў розны час бачылі на нашых экранах і па вартасці апанілі. У гэтым артыкуле мы спынімся толькі на трох новых работах румунскіх кінамастаў: фільмах «Фамільныя каштоўнасці», «Над бяздоннем» і «Адо?». Вы памаліліся нумарам! Гэтыя карціны з'яўляюцца вельмі цікавымі і развіццёва кінамастацтва Румыніі.

Кінафільм «Фамільныя каштоўнасці» — экранізацыя аднайменнай апавесці Петру Думітру. Гэта сямейная хроніка жыцця адной памешчыцкай сям'і ў буржуазнай Румыніі. У цэнтры кінаапавесці лёс трох жанчын багатай памешчыцкай сям'і: Смардзіанай, яе сястры Алены Варварану і Эльвіры, дачкі Алены. Элеанора бачыць радасць жыцця ў накіраванні багачы. Яна пакінула багату спадчыну — зямлю, маёнтак і фамільныя каштоўнасці. Па свайі натуры гэта скупая жанчына, маўклівая і замкнутая. Але воля з сталіцы прыгаджае яе сястра Алена са свайі прыгажуняй-дачкай. У іх яма сродкаў вёскі густытаска жыццё ў волькім горадзе, яны спадчыніца на дапамогу багатай сям'і. Элеанора, якая заўбеды ненавідзела сваю сястру, адмаўляецца дапамагчы Алене. Тады Алена, якой ужо даўно абрыдла чаканне смерці свайі сястры, каб завадаць яе багачым, адважваецца на злчынства. Яна ноччу праіраецца ў пакой Элеаноры і забівае яе. Але смерць памешчыцы не прынесла шчасця Алене. Фамільныя каштоўнасці аказаліся ўкрадзенымі яе дачкай Эльвірай.

Ражысёр і драматург імянуліся паводле і свайі творы ўладу горада, якія нараджае ўсеагульную неспраўдлівасць.

Траба адзначыць, што ў гэтай рабоце адчуваюцца пошукі новага стылю румунскай кінамастаў. На многіх ранейшых кінакарцінах, створаных у Румыніі, адчуваецца налет тэатральнасці. Жэсты і міміка актёраў, мізансцены, асвятленне караў былі перанесены ў кіно з тэатра амаль без змен, без уліку спецыфікі кінамастаў. Таму некаторыя карціны, як, напрыклад, «Афера «Прод 101», хутчэй нагадваюць фільмы-спектаклі, чым арыгінальныя кінатворы. У апошні час мастацкія вартасці фільмаў прыкметна ўзрастаюць. Сведчаннем таму з'яўляецца і карціна «Фамільныя каштоўнасці», пастаўленая сіламі кінамастаў румынскай моладзі. Аўтары новага фільма, побач з такімі вопытнымі тэатральнымі актёрамі і артыстамі кіно, як Танцы Рота (Алена), Эліза Петраеску (Элеанора), Кола Рауту (аканом маёнтка Іванча), не павалілі даручыць адказныя ролі актрысам Сабіне Томас (Эльвіра), Лукраціі Кар (суджанка Ківа) і інш., для якіх карціна «Фамільныя каштоўнасці» з'явілася першай работай у кіно. Моладзь прынесла ў фільм свежасць і шчырасць.

Дзеянне карціны «Фамільныя каштоўнасці» разгортваецца павольна. Аўтары гэтым нібы падкрэсліваюць аднастайнасць пільны жыцця ў старым памешчыцкім маёнтку, нібы апантуецы нашы ўвагу на яе нікчымнасці. Але ад гэтага новае румынскае карціна не здаецца запігнутай. Тут адбываецца шмат драматычных і трагічных падзей. Фонам, на якім развіваецца драма трох жанчын і іх барацьба за каштоўнасці, служыць селянскае паўстанне. На жаль, аўтары адсутнілі таму паўстання на ўрагі план, сканцэнтравалі ўсю ўвагу на падзеі, звязаныя з жыццём памешчыцкага дома. Гэта збядзіла фільм.

Мастацкі фільм «Над бяздоннем» пастаўлены ражысёрам Мірчай Драган і Міхаеам Якобам на іх жа сцэнарыю, паказвае дні лета 1944 года, калі пад магутнымі ўдарамі Савецкай Арміі адступала гітлераўская армія, пакідаючы на сваім шляху «смертвую зону выпаленай зямлі». Разам з фашысцкімі галаварамі ўцякалі ад справядлівай помсты і румынскія ўзраднікі, што залімілі сваё крывавае злчынства на тэрыторыі Савецкага Саюза. Разам з гэтым абрабоджаны адступалі і разрозненныя румынскія часці, якія страцілі ў бах амаль усю тэхніку, боепрыпасы, страцілі веру ў перамогу. Гэта былі ашуканыя хластувалы гебелскай прапагандай лодзі, якія пачыналі, хоць яшчэ і цяпляна, разумець, у якое бяздонне штурхнулі румынскі народ раз'юшаныя авантурысты, што марылі пра сусветнае панаванне. Разам з рашчым разгромлена палка адступалі лейтэнант Марынеску і салдат Опрышан. Ім дагучана было алоўваць палкавую маёмасць...

Маўклівыя і хмурыя салдаты. Ужо некалькі дзён яны знаходзяцца ў дрэзе. А што іх чакае наперадзе? Опрышан прапачае праз роднае месца. Усё тут да болю жадае. Так і хочацца глянуць на родны дом, бо яго сляе знаходзіцца ўсёго ў некалькіх кіламетрах ад дарогі. Дзёр-цірацца? Але гэта вялікая рызыка...

Карціна «Над бяздоннем» паказвае трагедыю простага салдата. Ён павыў дома, але не пазнаў сяла. Яго нібы вымерла. На вуліцы не вядоў ніводнага чалавека. Даведаўся пра смерць сына, Опрышан спашаецца на могілкі. Там, ля свайі магіры, салдат прапачаў вайну і ўсіх, хто штурхнуў народ на гэтую крываваую авантуру.

Опрышан ведае, што ён алоўнае не падышоў з архіўнымі дакументамі і сцягам палка, а нагарабана ў Расіі маёрам Шэрбану дабро. У гневе ён вяртаецца па вайскі, зрывае кулямёт і накіроўвае яго на немцаў. Разгарэў бой, з якога Опрышан вышаў пераможцам...

Значнасць фільма «Над бяздоннем» заключаецца ў тым, што аўтары, авернуўшыся да недаўлегка мінулага, здылі ўбачыць і паказалі душу, волю і будучыню румунскага народа, які выплакутаваў у барацьбе

з фашызмам права на свабоду і незалежнасць свайі радзімы, на мірную стварэнную працу.

У карціне ўдала падабраны актёрскі склад. Цікавы Кола Рауту ў ролі салдата Опрышана, а таксама Канстанцін-Іліпан, выкапаўца ролі лейтэнанта Марынеску, і Фларын Падурану ў ролі маёра Шэрбану.

Трапім новым румунскім фільмам, які знаходзіцца ў праграме фестывалю, з'яўляецца музычная камедыя «Адо?». Вы памаліліся нумарам! пастаўлена на сцэнарыю Сімона Макаея ражысёрам Андрэам Калэрану. Гэта карціна аб моладзі і да моладзі, карціна аб моладзі сацыялістычнай маралі і аб перспектывах, якія народная ўлада адкрывае перад моладым пакаленнем. Кінафільм вучыць новаму стаўленню да працы і павядае да навукі.

Героі кінакамедыі — студэнты кансерваторыі і інстытута тэатральнага мастацтва. У цэнтры карціны вобраз Віктара Манкіна. Ён добры гаварнік, таленавіты музыкант, але ў той жа час лёгкадушны і гультаваты. Аднойчы ён пазнаёміўся з дзючым Марыянай, але, ведаючы толькі яе нумар тэлефона, прызначыў спатканне ў Вераніцы. Памыка з тэлефонным нумарам парадзіла блытаніну і непаўраўне. Пасля разу забавных сітуацый і смешных нечаканасцей усё становіцца на свае месца.

Асноўныя ролі ў фільме выконваюць студэнты Бухарэсцкага інстытута тэатральнага і кінамастаўства мастацтва. У цэнтры карціны вобраз Віктара Манкіна. Ён добры гаварнік, таленавіты музыкант, але ў той жа час лёгкадушны і гультаваты. Аднойчы ён пазнаёміўся з дзючым Марыянай, але, ведаючы толькі яе нумар тэлефона, прызначыў спатканне ў Вераніцы. Памыка з тэлефонным нумарам парадзіла блытаніну і непаўраўне. Пасля разу забавных сітуацый і смешных нечаканасцей усё становіцца на свае месца.

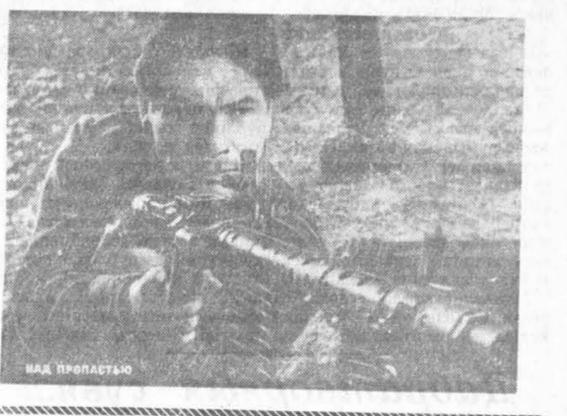
У кінакамедыі няма назойлівай адымакты. Дзеянне развіваецца лёгка і весела. У гэтым вялікае заслуга драматурга і пастановшчыка. Добра апераатарская работа Андрэа Фехера ў многіх сцэнічных поспеху фільма.

Кінафестываль румунскіх фільмаў наглядна паказаў ўзрастанне майстэрства творчых работнікаў кінамастаў «Бухарэст».

Нама сумнення ў тым, што гэты фестываль паслужыць дапамогай ўзвядзенню дружбы і культурнага супрацоўніцтва румунскага і беларускага народаў.

Яг. КРУПЕНЯ.

На здымку: кадр з новага румунскага фільма «Над бяздоннем».

Румынія сёння

Іван ШАМЯКІН

едзеш з радзімым хваленнем, бо гэта вельмі прыемна — пазнаваць новае: новых людзей, іх быт, культуру, новыя гарады, вёскі, любяцца новымі непаўторнымі краінамі.

Вельмі хутка і пераканаўся, што валы і арба — гэта сімвал мінулага. Безумоўна, ездзіць і працуюць на валах яшчэ многа. Але не гэта вызначае аблічча сённяшняй Румыніі. Ужо ў першы дзень, па дарозе да Бухарэста, мы допаі часта сустракалі трактары. Яны працавалі на шырокіх прасторах, дзе зараны межы. Больш павольна селян краіны ўжо ўсвадомілі, што адзіны шлях да зможнасці, да шчасця — каапераванне, якое адкрывае неабмежаваныя магчымасці для механізацыі сельскагаспадарчых работ.

Я парухаў храналогічнасць свайі запісаў. У нас была вельмі шчыльная праграма культурных мерапрыемстваў. Але пры паездцы па краіне я выкарыстоўваў любую магчымасць наведваць вёску. Заўсёды і ўсюды мне асабліва цікавілі вёска — у Беларусі, Латвіі, Польшчы, Румыніі, куды я іду. Нам з Андрэам Бембелем і Паўлам Гаўрыленкам пашаўвала. У паездцы па Румыніі нас суправаджаў загадчык аддзела Міністэрства культуры тама Барыга. У мінулым адказны работнік абкома партыі ў вобласці Сталіні, ён здзіўляў нас веданнем краіны і асабліва свайі вобласці. Калі ён расказаваў пра поспехі сельскай гаспадаркі і культуры (а рабіў ён гэта з гордасцю), то было такое ўражанне, што ён не толькі дасканала ведае кожную вёску, але і кожнага чалавека.

Мы наведлі некаторыя гаварачы па сумеснай ападоўцы ямлі і селянскай, у тым ліку і калектыўна гаспадарку імя нацыянальных герояў братаў Хора, Клашка і Крышана ў вёсцы Бол Сталінскай вобласці.

І я люблю прыводзіць лічбы. Але нехта не помняць, што яны часта бываюць ладоў пачыння і крамоўчымі. Намеснік старшын праўдзіна аршлі Канстанцін Фаркоу гаварыў выключна лічбамі, і мы слухалі яго з вялікай ціка-

васцю. Перакладчыку прышлося паправаваць, як ніколі.

Вось некалькі лічбаў. Арцель арганізавалася ў 1950 год і тады ўступілі ў яе толькі 60 сем'яў. Цяпер усё 428 сем'яў запісаліся ў калгас. Асноўны фонд сарнак пераважыў 3 мільёны лей. Прыбытак у 1958 годзе — 2360 тыс. лей. Дзючючы таму, што на палях працуе 12 трактараў з усімі іншымі сельскагаспадарчымі машынамі, сарні б'раджаў быў у мінулым годзе: пшаніцы — 17 цэнтнераў з гектара, ячменю — 16, цукровых буркоў — 183. Ад кожнай каровы надоена па 2565 літраў малака. Кошт працяжы — 31 лей. Каб не тлумачыць курс лей, прашу чытача паверыць, што гэта вельмі добрая аплата працяжы. Не дарма ў вёсцы ёсць 600 вельспідаў. І калі 50 сем'яў збудавалі новыя прасторныя дагняныя дамы.

Быў перыядна на абад, калі мы аглядалі вёску. Даведаўшыся, што мы — савецкая дэлегацыя, перад намі гасціна адчынілі каліткі, ляверы. Нас запрашалі ў хату. Адзім стары нават паверў ў свірані, і з гонарам паказаў, колькі там ляжыць машкоў са абыжжам і якія вёсць вонданыя кумпкі.

Сяло Бод мае адну цікавую асаблівасць: у ім жыўць румыны, немцы і венгры. І школы там даве: румынская і нямецкая, венгерская — у суседняй вёсцы. Нам казалі, што раней амаль не было выпадкаў, каб заключаліся шлюбы паміж прадстаўнікамі розных нацыянальнасцей: буржуазныя ўлады, парква нацпоўналі немцаў па румын, румын на венграў і наадварот. Цяпер такія шлюбы — звычайная з'ява, і вяселлі гуляюць усё разам. Гэта адна з вмікаў той нацыянальнай палітыкі, якую праводзіць Румынскае рабочае партыя.

Спектаклі гасцей

ГАСТРОЛІ ІВАНАУСКАГА ТЭАТРА МУЗЫЧНАЯ КАМЕДЫІ

Дзе-ні-дзе сустракаюцца ў нас людзі, для якіх свая кар'ера, свай лад жыцця, свая ідэя, свая ідэя і абавязкі, вышэй за намяганні ўсяго калектыву, за погляды грамадскіх. Некаторыя з іх з'явіліся нават прынайма, умеюць красамоўна пагутарыць, прыгожа апраўдана, улада замясціваць свай душаўнае ўсё. У іх на кароткі час можна і захакацца, як гэта здарылася з таленавітым архітэктарам Таян Дарошкінай, якая ў аперэце «Вясня спявае» захакалася ў сваёй аднакурсніцы па архітэктурнаму інстытуту Барыса — пустага, нікічмына юнака з дыпломам у кішні.

У аперэце Д. Кабалеўскага праходзіць яшчэ рад дадатных і алмазных героюў: стары акадэмік архітэктар Курпрынаў, яго наладжаны друг і служыць інстытуту Турый Андрэвіч, дэжурны-архітэктар Сіма, таленавіты юнак Юрый, прадзіўнае Пішкіна, дэжурны-кампілітар Лаліта Ляпешкіна, майстар любюбных інтрыг Магдаліна Ерафеўна, закаханы ў сваю працу малады журналіст Браням і іншыя. Для ўсіх гэтых персанажаў кампазітар знайшоў больш ці менш разгорнуты характарыстычны вобраз, іх узаемаадносін цікава залучыў у майстэрскі і мінагапаляваны вачынальна ансамбль, пачуцці і намяганні ўдала раскрыў у асобных арыйных эпізодах, прынайма харавых і аркестравых нумарах свайго твора.

Як аб узорак спраўданаў музыкі твора гаравы прэсню студэнтаў-выпускнікоў архітэктурнага інстытута, успамін-кальчуняў Таян аб дзяцінстве, песню Юрыя аб барозні, шодныя лірычныя вальсы, песню «Па паселку, па паселку», арыя «Вясня спявае ў май душы» і г. д. Але, на жаль, нягледзячы на міглы добрыя якасці новай аперэты, гаравы, аб ёй, як аб вялікай творчай удачы, неслыцца. Справа ў тым, што твор намяганнаму і заінтуітаму лібрэта Ц. Саладара. Палей тут развіваюцца вельмі марудна, не халае вярстыя сітуацыі, вобразы пазабалены драматычнай канкрэтнасцю, рамансацыі. І атрымалася так, што кампазітар і лібрэтыст правільна розныя адносін да свай героюў: музыка больш ярка дадатны персанажы, а драматычна больш акрэслены алмазыны. Да таго ж музыка многіх эпізодаў па свай маштабнасці, характары бліжэй да камічнай оперы, чым да аперэты.

Як жа вырашылі ў гэтым спектаклі сваю творчую задачу нашы іванаўскія госці?

Многія ў спектаклі іванаўскія вачынь, з захапленнем успрымаючы вачынь, багатае тонкімі адценнямі майстэрства Л. Аламантавай (Магдаліна Ерафеўна). Арыятыя шодныя рухавіцы і вачынь гаравы, вельмі мякка раскрылі вобраз свай героіні, яе страшнай беспрычыннасці, жывой чужбынасці. Яры вобраз «блантаўна» і падхаліла малюе Э. Май (Пішкіна). За ашчэдняй бяскрыўднасцю вобразы, што выклікае неспынны смех у залі, добра адчуваецца, якая страшная язва на целе грамадства такая людзі. Алмазыны аўтарскі задум ствараны Л. Высокай вобраз Лаліты Ляпешкінай і М. Палічэнка — Сіма.

Са здавальненнем твора адзначылі і Ю. Маркава ў ролі Браняма. Арыяты вельмі сціпныя, неспарэды, не шаржыруе свайго закаханага героі, не пазабале свайго сучаснага савецкага маладога журналіста.

Да ліку камедійных вобразуў спектакля належыць таксама стары супрацоўнік акадэміі Курпрынаў — Турый Андрэвіч (арт. М. Нароўскі). Сам акадэмік (арт. М. Машчэў). Выканаўца першай з гэтых ролей больш шматгранны, актыўны ў свай сцэнічных наводзілах. Другому выканаўцу часам не халае вярсты рыхуў, жыць пачуццям.

Мы не выкладаю пачалі нашу размову аб выканаўцах з тым, хто ўважліва і спецыяльна цэнтраваны на пераходзі аперэты «Вясня спявае». Справа ў тым, што арыяты З. Дуброўскага (Таян), В. Багдану (Юрыя), Ю. Лазоўскі (Барыс) з-за неахопаў твора, з-за ўласных недаправак партыі, нажаль, пакліваюць

На здымку: сцена з аперэты «Вясня спявае» ў пастаноўцы Іванаўскага абласнога тэатра музычнай камедыі. У роліх: (справа налева) Юрыя — арыяты В. Багдану, Таян — арыяты З. Дуброўскага, Барыс — арыяты Ю. Лазоўскі.

меншае уражанне. Таян ў Дуброўска не палымая натура. Яна прыгнечана цяжкім душным перажываннем. У ёй не адчуваецца маладосці, хопь сама выканаўца ролі маладая. Наогул добры голас арыяты гэтых стратка, асабліва ў верхнім рэгістры, а на нізкі яна фарсіруе гучанне. З вялікай колькасцю вачынь нумару свай ролі арыятыка найбольш удала, з глыбокім пачуццём выканаўца песню-ўспамін аб дзяцінстве.

Абодва выканаўцы ролей маладых архітэктаруў — арыяты Багдану і Лазоўскі — вачынь гаравы, сціпныя прынайма, але крыху з тэндэнцыяй наігрыву свай пачуццям. Юрыя — незаслужана пакрыўджана, а Барыс — закарэналага злодзей.

Вельмі сціплы вачынь-сцэнічны матэрыял «блантаўна» ролей-камеданты (арт. В. Курпрынаў) і Варанкі (арт. В. Прыгуноў) не дае магчымасці патрабаваць ад выканаўцаў арыяты ўвасаблення вобразуў.

Старшыні ў спектаклі атмасферу вясня пачуццям, імкненню, мар нашых савецкіх людзей, нашай моладзі павінны не толькі выканаўцы ролей, але і дырэжор, рэжысёр, мастак, хор і балет. Не ва ўсім і яны дапамаглі гаравым і вачынь гаравым, многія праблема на досыць добрым узроўні. Так, побач з яркім і чыстым гучаннем хора, які спявае вярсты і дачынае арузаму, вельмі нецвята, без аніма малаюка і патрэбнай маштабнасці пастаўлены таячы (балетмайстар В. Іжукіў). Дрэнна зроблены дэкарацыі, асабліва першая карціна (на дачы ў акадэміка). Арыяты досыць мякка акамануе салістам, суправаджае хор, але ва ўвершыю яна раўнавагі паміж гучнасцю струнаў і духавой груп, замаўражаны тэмп усёй першай дзеі, разарваны па форме ўступ да другой дзеі (у Сібіры), вельмі мітусліва праводзіцца арыя Барыса, калі ён прыязджае на сібірскую новабудуўца гарода, не на належнай салістаі.

У спектаклі ёсць цікавыя мінасыцыі, ружжэрская выдумка ў такіх эпізодах, як аручаны Таян і Барыс, камічныя трыо Курпрынава, Турый Андрэвіч і камеданты новабудуўца і г. д., але пачуццям вачынь ашчэдня святла, гучанія песні сэрцаў яшчэ не адчуваецца.

Негледзячы на тое, што другі спектакль Іванаўскага тэатра музычнай камедыі «Дэсцы на поўдні», які нам даваўся бачыць, пастаўлены па твору другога аўтара і падае ў ім адбываюцца ў іншай краіне, уздымаючы іншыя героі, у асобных спектаклях імат агудняга. Мы хочам перш за ўсё падкрэсліць агуднясць і гучанія боку спектакляў: яны абодва гаравы аб сіле любові да Радзімы.

Сучасны венгерскі кампазітар Эгонь Кемэн напісаў аперэту аб сіле любові сумленнага чалавека да свай Айчыны. Герой твора таленавіты Дэрэзь Петэры — пійніст і кампазітар — пакінуў Радзіму ў суровыя дні 1944 г., калі Савецкая Армія прысьце-

У чэрвені месяцы гэтыя года праходзілі Дні беларускай культуры і мастацтва ў Румыніі. Дэлегаты наведвалі гарады Канстанца, Клуж і інш., сустрачаліся з румынскімі людзьмі. На здымку: група беларускіх дэлегатаў і румынскіх сяброў на плошчы Рэспублікі ў Бухарэсце.

На ахове народнага багацця

Калі праятаем на самаляце над прасторами нашай рэспублікі, бачым, як пад крылом магутнай машыны распасціраюцца на многія дзесяткі кіламетраў лясы.

Але што гэта? Наз іздзімымі вершалінамі курчана невялікі дымок, такі, аздаецца, бяскрыўдны, мірны на першы погляд. Так і ёсць — лясны пажар, грознае бедства, якое губіць многія гектары лесу. А навод на душы, бліжэйшае паселішча за добры дзесятак кіламетраў. Хто ж дапаможа, хто даць вестку аб гэтым лясной ахове?

Такі вестку ёсць — самалет. Праз колькі хвілін у бліжэйшым лясніцтве будзе ведаць аб пажары, у наступ на агонь пойдучы людзі.

Цеплая, сонечная вясня была сабета, спякотная, сухое лета. Недакруак палары, непатушанае вогнішча, запалка, кінутая нябайным чалавекам, не раз з'яўлялася прычынай унікнення ляснога пажару.

І каб напярэдні гэта бедства, кожны дзень унімаўся ў павярта з аэрадромаў Мінска, Мазыра, Магілёва, Шнека і Віцебска самаляты грамадзянскай авіяцыі.

Яны летяць дзень, унімае, пад крылом самалета, у бланкітным мроіве лясныя масівы. І таму погляд лётчыка-наглядальніка лясной аховы Паўла Трафімава назіраючы, пісьмы. Вось удалены над лесам паказаўся невялікі дымок.

Ады крут, другі над месцам пажару. З самалета добра відаць, як шугае агонь. Хутка і дакладна напісць лётчык-наглядальнік на спецыяльным бланк дзядзеньна аб пажары: нумар гарата, паштоўка, ахоўную агонь, хуткасць праваўняня яго.

Пілер курс на бліжэйшае лясніцтва — Палешаніцкае. Там вышчэ скідаецца, яго падарываць і праз некалькі хвілін да месца пажару імаюцца людзі, пахарныя машыны.

Нарэшце пажар ліквідаваны. Самалет робіць яшчэ адны круг над месцам, дае надыта бушаваў агонь, і лясны дзень.

Над ляснымі прасторами Мінскай, Гомельскай, Віцебскай і другіх абласцей рэспублікі ідуць вахты самалетаў. У іх кабінах — мужныя, смелыя людзі — пілоты і лётчыкі-наглядальнікі, якія даручана ахова народнага багацця.

На здымку: пілот Мінскага аэрадрома С. Разекін і лётчык-наглядальнік лясной аховы П. Трафімаў перад вылетам удакладняюць маршрут палёту. Тэкст і фота А. Трайнаўскага.

І. ІСНІВІЧ.

Спадчына паэты

Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла ў свет кніжку Аркадыя Мораўкі «Гады як ветразі» — невялікі зборнік выбраваных вершаў аднаго са старажытных беларускіх паэтаў, вынік яго шматгадовай працы. Ім Аркадыя Мораўкі мала вядома сучаснаму чытачу, бо яго вершы амаль не з'яўляліся на старонках нашага друку пасля трыццаціх гадоў.

Аркадыя Мораўка нарадзіўся ў 1900 г. у вёсцы Заерэ Рудзенскага раёна. Скончыўшы Віцебскі электратэхнікум, а пасля Беларускай палітэхнічнай інстытут, Аркадыя Мораўка працаваў інжынерам. Памер паэт у 1957 г.

Літаратурнай працай Аркадыя Мораўка пачаў займацца ў першыя гады Савецкай улады на Беларусі. І ўжо ў 1922 г. у часопісе «Полымя» побач з вершамі старажытных беларускіх паэтаў Я. Купалы, Я. Коласа, Эм. Бядулі, П. Гартына, М. Чарота мы сустракаем вершы Аркадыя Мораўкі, якія вызначыліся своеасаблівай рытмікай, глыбокай думкай і дасканалай мовай, поўнай пошукаў і ўдалых знаходак. Першы зборнік паэта «Дым жыцця» выйшаў у 1928 г. Неаднойчы тагачасная крытыка перасцяргала паэта ад зацікаўленай публіцы, якая ён грашыць вершамі трапілі ў зборнік «Гады як ветразі». Але многія з тагачаснай творчасці паэта забыты. Не ўвайшло ў зборнік і шмат вершаў, якія не страцілі цікавасці праз гады. Зборнік «Гады як ветразі» пачынаецца вершам «Я не маю расканы чырвоўнаў», датаваным 1922 г. Ужо ў гэтым вершы Аркадыя Мораўка выяўляе сабе як шукальнік новага лясніцтва слова, піша аб шчыраў ласці да працоўнага чалавека:

Я не маю расканы чырвоўнаў, Не заўбам нават маю медзь. Не ўлазар у залатого сонца, Каб цабе, мой край, агнём сагрэць.

Дэклацыйны тон радкоў прыгадвае паэтычнае накіраванасці вершаў многіх паэтаў дваццятых гадоў. Аркадыя Мораўка настойліва вучыцца. У вершах паэта адчуваецца імкненне да строгіх Валерыя Брусева, да народных інтанацый Янкі Купалы і Дзямяна Бядуля. І ў кожным з гэтых вершаў неслыцца заўважыць і ўрачыстыя водгухаў на Кастрычніцкую перамогу. Паэт заклікае свой народ да творчай працы. У вершы «Працуў» ён піша:

Працуў, пакуль не змораны Агонь таёй душы. Пакуль агонь не ўзораны Сусветнае глушы.

Характэрнае для творчасці Аркадыя Мораўкі — паэта дваццятых гадоў — адчуванне сталой сувязі з жыццём, імкненне да непасрэднага ўздзеяў ў стральнай працы з ім светлага заўтра:

А там, там радасць вечная На шрагі якоў... Дык дзякуй тым сардэчнае, Хто рываў метал акоў!

У шматлікіх паэтычных радках, якія па свай маштабнасці нават не мелі на ўвазе пакаў пафосу новага жыцця, — у вершах аб палях і сеняжках, аб ціхіх вёсках, у лірычных малюнках прабываюцца водгукі кастрычніцкага грому:

Вось і вёска, падлітаран кіем, Вось і вуліцы вузенькі шпур, І спянае, аздаецца так, Аля вокам катрэшым пращур.

Трапіна і катэгорычна паэт заахваліў аб тых вельміх зменах і характэрных для таго часу рысах адноўленага жыцця, якія прынеса ў вёску на свай крылах сацыялістычнай рэвалюцыі. Сонечным спадчынаем на радасную будучыню гуляць заклічны радкі з гэтых вершаў:

Але новыя песні збываюцца, Ды сасонік узяўся другі.

Ды з абліччаў сялянскіх змяваюцца Кросны доўгай сялянскай смугі.

Паэт у гэты перыяд свайго твора чаг адным аздае вялікую ўвагу вывучэнню народнай дэсеніцыі, імкнучыся зрабіць свай перш больш канкрэтным і змястоўным, па-народнаму простым і мудрым. Аб гэтым сведчаць змяшчаны ў зборніку тры вершы «Завіліся вянкі», «Золак», «Што мне беднаму рабці?» Гэтымі ж лад верша «Завіліся вянкі» нагадае паўтор народнай песні «А, родная матуля!» Вось некаторыя радкі, якія інтанацыйна супадаюць з песняй і па настрому, так і па музычнай кампазіцыі:

Завіліся вянкі падець, Залатыя, сінія, Завіліся вянкі. Не спаткаць нам тургі нідзе, Чорнай, нахмурнай, Не спаткаць вянкі.

Усе гэтыя прыклады сведчаць аб творчых пошуках паэта свайго ўласнага стылю, свай інтанацыі. Характэрна і тое, што Аркадыя Мораўка ў гэтыя гады прымае актыўны ўдзел у абранні маладых паэтычных дзеяў. Ён працуе ў рэдакцыях літаратурных часопісаў членам рэдакцый. У часопісе «Маладая» арганізуе літаратурную кансультацыю. Асабліва актыўна ўдзельнічае паэт пасля першага надвяснянага з'езду «Маладая». Ён абіраецца членам праўлення і ўзначальвае паэтычную секцыю. У гэты час у часопісе «Маладая» часта з'яўляюцца лірычныя выхылы яго вершаў — смелая распрацоўка сучаснай тэматыкі, пошукі новых форм.

Аднак, на вялікі жаль, у зборніку вершаў «Гады як ветразі» няма твораў паэта амаль за цэлае дзесяцігоддзе. З перыядаў 1930—1941 гг. не ўключана ў зборнік ніводнага верша. Гэта сведчыць аб няўвазе рэдактары выдавецтва да творчасці старажытнага паэта, аб абывічным стаўленні да вывучэння паэтычнай спадчыны. Самыя пісьмыя ў творчых адносінх трыццаціх гады амаль зусім забыты. Усё неспаспелына, адразу пасля першага «Золак», напісанага паэтам у 1930 г., пачынаецца раздзел з вершаў, напісаных у гады Айчынай вайны. Гэты раздзел адрываецца вершам: «Слуны праменьняў жыцця кінюў» — аб першых днях вайны.

У ваенных вершах паэта часам адчуваецца кляжынасць і нават нейкая пратэктальнасць. Радкі туды нагадваюць рэпарцёрскую заметку:

Каб ішлі мы шлахамі Айчыны З іншым тварам і чыстым сумленнем, Да вялікай шоднае мьты — У ару розуму, праўды і шчасця.

М. ХВЕДАРОВІЧ.

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ

За чыстыню беларускай мовы

Назаву па Беларускаму радзім пераважала апалячэнне Сяргея Сяргачова «Букет кветак» у перакладзе на беларускую мову. Чытаў апалячэнне заслужана арыя рэспублікі М. Яромска. Кожны, хто ведае беларускую мову, мо заўважыць, што пры чытанні гэтага апалячэння ў вымаўленні арыятам многіх слоў было вельмі мала беларускага.

Амаль кожнаму слову выканаўца надаў няправільнае гучанне. Ва ўсіх выпадках пры чытанні слоў «смак», «пачаў», «чэста», «час» і іншых гук «ч» вымаўляўся толькі мякка. Слоў «дзверы», «дзверей», «дверей», «дверей», «дверей», «дверей» былі вымаўлены так: «дверей», «дверей», «дверей», «дверей», «дверей».

Б. ЗІНКЕВІЧ, студэнт Брэскага педінстытута імя А. С. Пушкіна.

Мастацкая майстэрня Дома культуры

Звыш дзесяці год працуе мастаком-афарміцелем пры Ленінскай раённай Доме культуры П. Васіленка. За гэты час ім зроблена вялікая колькасць сцэнаў, плакатаў, лозунгаў, дыяграм, якія адлюстроўваюць барацьбу савецкага народа і працоўных рабаў за ажыццяўленне планаў камуністычнага будаўніцтва. Нагадаючы агітацыю, выкананую ў мастацкай майстэрні, ён не толькі ў Доме культуры, але і ў калгасах, на прадпрыемствах і ва ўстановах раёна.

Гарэла ўсё: жалеза, кіргі, І творы — думкі мастакоў. І зноў на берагах Німігі Паўстала адна былых вачоў.

Некаторыя вершы перыяду Вялікай Айчынай вайны ахутаны невыразным паўвучэннем суб'ектыўнай сімволікі і з'яўляюцца бяскрылым паэтычным практыкаваннем. Да такога невыразнага суталася адносіцца строфы з верша «Кроплі сцюдзёнай вады»:

Смагу б сваю напіць, Вясну смагу, вясніна. Смагу б сваю напіць, І пакінуць крывінай.

Такіх вычварных і надуманых радкоў, як «Сподак сцюдзёнай вады сіціцты лапамі хвоі», «Смагу сваю напіць і пакінуць крывінай», «Дале з крывіны тачыцца блакітныя стужкі», у зборніку няма, і такія радкі не вызначаюць творчых здабыткаў паэта.

Пасляваенныя гады мірнага будоўніцтва пашырылі таматычны дыялог паэта. Вершы гэтага часу вызначаюцца шчырасцю, глыбокай паэтычнай думкай, меладзічным гучаннем радка, перапоўнены шчырым патрыятычным клопатам аб лёсе свайго народа. З вялікім захапленнем спявае паэт працоўную песню аб родным краі:

Соцца маё залатое — радзіма мая Беларусі, Зноў твае вішні півтуць белым сярэбраным цветом, Зноў тваё поле спянае аруць, Песню ў поўлі дзятчаты пюць, Вершы складаюць паэты.

Цяжкі і складаны творчы шлях праішоў Аркадыя Мораўка. Зборнік вершаў «Гады як ветразі» адлюстроўвае гэты шлях пошукаў спраўданага паэтычнага слова, шлях глыбокага родуму і ўнімаўнага хвалявання. Пасля прачытання зборніка разумею, што бяспрычна адно: паст багемна, па-сваёму яно любіць свой родны край, свой прапаніты народ. Здаўнаўнае паэтычнае слова яго захаляе нас, надыма нам упэўненасці ў здольнасці нашай светлай мары, — яшчэ больш сонечнага заўтра. Яно кліча.

Каб ішлі мы шлахамі Айчыны З іншым тварам і чыстым сумленнем,

Да вялікай шоднае мьты — У ару розуму, праўды і шчасця.

М. ХВЕДАРОВІЧ.

стаўнікі буржуазіі, кансерватыўная інтэлігенцыя ў 1945—1947 гг. сабацарвалі, зрывалі мерапрыемствы камуністаў па адраджэнню Брашоўскага заводу, па арганізацыі на былым ашчэдням заводзе выпуска трактаруў. Ады крычалі, што дамантаж ваеннага заводу, перабудоўна яго на трактарны — гэта падрыў магутнасці краіны, (якая там была «магутнасць» у буржуазнай Румыніі!), другія дзеінічалі хітра, тайна, зраджынікі, як героі раманта Казіану.

Натуральна, што, працягваючы раман, з тым большай цікакасцю ехаў на трактарны завод імя Эўжэна Тальмана ў г. Сталіне (былы Брашоў) Абмежаванасць галетнага артыкула не дае мне магчымасці поўнаасцю расказаць аб той надывачай цыпай сустрачы, якая была аказана нам, радыым працаўнікам беларускай літаратуры і мастацтва, на гэтым заводзе. Хочанна сказаць пра галоўнае: мы ўважліва буйны сацыялістычны завод, сустраляе з добрымі людзьмі, сціпнымі, простымі, шчырымі, працавітымі, адданымі ідэям камунізма і дружбы паміж народамі.

Нам расказалі: у гэтым годзе па плану завод павінен даць дзевяць тысяч трактаруў, але, сустракаючы 15 гадына вывазлення Румыніі, калектыў узяў абавязальнасць выпусціць дзесяць тысяч машын. Абавязальнасць гэтае паспяхова выконваецца.

Нашым добраахотным тлумачом пры аглядзе заводу быў Вірдыл Бараш, інжынер, які праходзіў практыку на Мінскім трактарным. Ён з вялікай прынамясцю ўспамінаў Мінск, свай шматлікіх беларускіх сяброў, прасіў перадаць прытанні. Вірдыл Бараш узначальвае заводскае аддзяленне АРЛУС. Пад яго кіраўніцтвам на заводзе было праведзена многа цікавых мерапрыемстваў, якія пазнаёмілі рабочых з дасягненнямі акадэміі і культуры нашай рэспублікі.

Сённяшняй Народная Румынія — багатая краіна. У нябэт адзіноў той час, калі да называлі беднай. У шматлікіх магазінах, у гародах і сілде, поўна разнастайных тавараў. І тавары гэтыя неадрагі, асабліва прадукты і тавары шырокага ўжытку. Многія з іх можна купіць у растарміноўку. Гэта цікавая форма сацыялістычнага гандлю, яна мае прынамясцю адноснае ад продажу ў растарміноўку ў капіталістычных краінах, дзе рабочы трыляе ў кабулу.

Таварыш Гергіу-Дэж, прымаючы членаў нашай дэлегацыі, многа і цікава расказаў аб той рабоце, якую праводзіць Румынская рабочая

партыя па павышэнню народнага дабрабыту. Тры гады назад партыя паставіла задачу: павысіць у 1960 годзе рэальную заробную плату на 30 працэнтаў. Гэта перавыканана ўжо ў 1959 годзе: рэальная заробная плата ўзраста на 39 працэнтаў. Сакратар ЦК расказаў аб новых мерапрыемствах, якія будучы праведзены з мотай зрабіць жыццё народа яшчэ больш багатым і шчаслівым. Неўзабаве, вярнуўшыся дадому, мы чыталі аб раённых ліёнскага пленума ЦК Румынскай рабочай партыі.

Гэтыя агудняныя ўражанні можна дапоўніць расказам пра сустрачы з многімі цікавымі людзь-

У чэрвені месяцы гэтыя года праходзілі Дні беларускай культуры і мастацтва ў Румыніі. Дэлегаты наведвалі гарады Канстанца, Клуж і інш., сустрачаліся з румынскімі людзьмі. На здымку: група беларускіх дэлегатаў і румынскіх сяброў на плошчы Рэспублікі ў Бухарэсце.

мі — дзеятцамі АРЛУС, пісьменнікамі, арыятымі, рабочымі, партыйнымі работнікамі, пра наведанне музеяў, пра спектаклі і канцэрты, якія нам удалося паглядзець і паслухаць, увагоду пра культуру, якая спрады расквітаецца за плянчаты год народнай улады. Але два тыдні — вельмі кароткі тэрмін, каб пазнаць надывачай багату культуру народа і пісаць пра не. У нашай пресе друкаюцца зараз многія артыкулы румынскіх аўтараў, якія з належнай глыбінёй і веданнем справы асвятляюць гэтыя пытанні.

Мы хочам выказаць зноў-тані агудняныя ўражанні. Мы асабіста вельмі спадабаўся, як любібу ў Румыніі стацыяна да гістарычных помнікуў: старанна захоўваюцца стараыя, якія сведчаць пра імагінуювую барацьбу народа за свай вызваленне, ствараюцца новыя — музеі, скульптурныя манументы, дзяржаўныя запаведнікі. Надыта адкрыты музей гарода Бухарэста мае надывачай многа цікавых экспанатаў. Агудняючы яго, я між іншым, падымаў: а чаму б не стварыць такі музей у Мінску? Глыбока ўражана музей Дафта — былая фанцыяска турма, у якой катавалі лепшых сымноў народа — камуністаў.

У Румыніі багатая музыкальная культура. Увогуле румыны заўсёды вызначылі свай музыкальнасцю. Тым больш было прыняма нам чуць высокую ацінку, якую давала шырока грамадзеская канцэртаў Беларускага дзяржаўнага ансамбля песні і танца пад кіраўніцтвам Генадзія Цітовіча. Усе выступ

